

Polɔ nyεgãaŋ sεbεhãaliŋo maŋ hã Korẽntitaamba-i Nelmuoyamma

Polɔ nyεgãaŋ sεbεdielãŋo-i hã Korẽntitaamba-i, ku huɔŋgu-na, nuɔmba namba ji ta ba piiye wuɔ Yesu *pɔpuɔrbilonɔ sɪ. Ku saa dɔlnu-yuɔ. Uŋ juɔ'a u bir duɔ kã ba wulaa, u nyεgẽŋ sεbε daayo-i duɔ kaala nelma namma baa-ba.

Nelma diei yuu u huɔŋga-i: U taara terni-na hiere nuɔmba suɔ i To-i Diilonɔ-i baa Itienɔ-i Yesu-Kirsa-i ka saa. U maacemma muliɛma ciinu cor. Nga u fiε u huɔŋga-i baa-ma (sap. 1–7).

U piiye kpɔkpuɔla naŋ maama; wuɔ Korẽntitaamba firnu ba nammu-i a gbãa da kãyã *Yerusalemu Diilonɔ-dũŋ-baamba-i fafamma (sap. 8–9).

U nuŋgu hii bamaŋ yaan fuɔ nelma-i aa jo baa ba deŋ maama ji ta ba waŋ baa Korẽntitaamba-i. Wuɔ kutaamba ciε ba fεrε Yesu pɔpuɔrbiemba yuntaamba a ne da Yesu pɔpuɔrbiemba sɪ. Bombolma sa suɔ aa dɔlnu-bεi. Wuɔ Yesu pɔpuɔrbilonɔ-maacemma sɪ mafamma-i. Fuɔ fεrε-i Yesu pɔpuɔrbilonɔ, ŋga u ciε u fεrε cεkũɔ duɔ gbãa ce banamba da yuŋgu. U sa taara yerre, u sa bi taara gbeiŋa. U waan Diilonɔ-nelma-i baa Korẽntitaamba-i gbãŋgbãŋ; u saa ji hũu warbelle molon wulaa. U pigãaŋ wuɔ Diilonɔ ce u nelnyulmu-i gbãŋgbãŋ (sap. 10–13).

Jaaluŋgu

¹ Muo Pol, Yesu-Kirsa *pɔpuɔrbilonɔ muo ŋaa Diilonɔ uŋ'a ma ce dumaa. Muo baa mi nato-biŋo-i Timote-i, miemei nyegāan sebe daayo-i die hā Diilonɔ-dūŋ-baan namaa naman dii Korēnti-i-na a naara baman bi dii Akayi* huŋga-na hiere. ² I To-i Diilonɔ-i baa Itienɔ-i Yesu-Kirsa-i ba kāyā-nei aa fē na hɔmmu-i.

³ Yaan i tie tuɔlnu Diilonɔ-i Itienɔ-i Yesu-Kirsa To-i. U yaa hujarre tienɔ-i. U yaa Diilonɔ man diyaan sireiŋa-i yie weima-na hiere. ⁴ U dii sireiŋa yie i mulieman-hɔnni-na hiere i die gbāa tie bi dii sireiŋa baman cieŋ muliema-i ma sinni-na hiere ŋaa fuo uŋ dii-yie dumaa. ⁵ Na saa da, in siire bie *Kirsa muliema-i bāmbāale dumaa, Diilonɔ bi dii sireiŋa yie bāmbāale dumei Kirsa barguo-i-na. ⁶ Die tie mulien, i sa mulien gbāngbān, ku ce sireiŋa ta a da-na aa ta ku bi kor-na. Aa Diilonɔ duo tuo dii sireiŋa yie, u taara i bi tie dii namaanɔ-na na ta na hirā muliema-i mie temma-i. ⁷ Terienɔgu fanɔgu-na, i huleiŋa sa tie baa na maama-i. I suyaa wuo nan siyaa ta na mulien mie temma-i, na ka bi da sireiŋa-i mie bi temma-i.

⁸ Tobin namaa, i taara na suo maman daa-ye *Asi-i-na. Muliema naa silaa jinya-yie cor, i taa i taara i yunni, i saa naa hūu-ma wuo i ka hel-mei. ⁹ Ii naa tēna baa-ma wuo i kuliin-belle hii. Nga mafamma cie pigāan-ye wuo i baa haa i nanɔa-i mie feren fŋngūo-i-na. I haa-ka Diilonɔ-na, wuo u yaa gbāa sire kuomba-i. ¹⁰ U yaa kuraa-ye kuliin daaku-na aa u ka tiraa kor-e ku temma-na. Coima saa fa, i haa i nanɔa yuo haama famma-i wuo u ka

* **1:1** Korēnti dii Akayi huŋga-na.

tiraa kor-e. ¹¹ Aa namaa bi fεε-i na kāyā-yiε baa na Diilocārälle-i u kor-e. A ce dumaanjo-na duo nu nuamba bɔi cacārāngu aa ce baa-ye, ku ka bi ce nuamba bɔi da nelma jaal-o i maama-na.

Pol buraana u kām̄ma-i Korēnti-i-na

¹² In bilaa i fεε dumaa terni nanni-na ku huraa namaa terienġu-na, ku yaa gbu ku fε i hōmmu-i. I suyaa wuɔ i ciε maacenfafamma. I sa kā moloŋ terienġ-nu baa hōmmu hāi; i kā baa huonġa diei. Diilonġ-āncemma, nelbilienġ-maama sī. Diilonġo kāayā-yiε i firnu i hōmmu-i baa-na wεima-na hierε. ¹³ Aa in nyεġēŋ nelma maŋ i hā-na, ma yunġu saa fuo. Da na kalaŋ da mamaŋ, ma yaa-i. Mi huonġ-na ma ka kaala na wulaa. ¹⁴ Dumandε-i-na ku saa kaala na wulaa wuɔ Itienġo-i Yesu jommaŋ-yiinġu-i, na hōmmu ka fε baa-ye aa miε muumu bi fε baa namaanġo-i.

¹⁵⁻¹⁶ Miŋ ŋa naa haa mi nanġa-i nei dumaanġo-na wuɔ na hōmmu fīε baa-ye, mi cira mi ka kā namaa terienġu yaa nuɔ-i igēna aa suɔ cor kā Maseduɔni-na. Aa da mi ka hel Maseduɔni-i-na, mi tiraa bir jo na wulaa ku ce i hāi a naara kuanġu na hofēlle-na. Aa da mi ji ta mi cor da mi kā *Yude-i-na, na kāyā-miε mi hi. ¹⁷ Nġa mi kāmman'a ma saa ji hel, ku ce ŋaa ku pigāan wuɔ mii naa bel-ma baa mi nanyuonġu wεi? Sisɔ huhurmantienġ muɔ; da mi waŋ mamaŋ, cuo siε kaal, mi bir baa mi huonġu. ¹⁸ In waŋ nelma maŋ baa-na, huhurma diei maa si dii mεi; Ninsontienġo yaa mi siεra. ¹⁹ Mεi fεε-i baa Silasi-i a naara Timote-i in waan Diilonġ-Bienġo maŋ maama-i baa-na, in waan Yesu-Kirsa maŋ maama-i baa-na, huhurma diei maa si dii-yuɔ. U

wɛima-i hiere maa naa koŋ. ²⁰ Na saa da, Diilonŋ uŋ pāa nunni maŋ hiere, fuɔ yaa ka ce-ni. Ku'i ciɛ fuɔ yerre-na i tiɛ jaal Diilonŋo-i wuɔ «Ma ciɛ!» a tiɛ ce-yo bɔi. ²¹ Aa Diilo fuɔ fɛɛ yaa kāayāŋ miɛŋo-i baa namaaŋo-i hiere *Kirsa huonŋu-na. U yaa hielaa u yufelle yiɛ ²² aa haa u dānyuɔ-i yiɛ a ce-ye fuɔ baan miɛ. U bi hāa-ye u *Yalle-i i diɛ suɔ wuɔ i ka da uŋ jīena ciilunŋu maŋ tuɔ ciɛ-ye.

²³ Na saa da, kumaŋ ciɛ mi saa tiraa bir kā Korēnti-i-na na wulaa, mi saa ta mi taara mi ce kuujanŋu nei ku'i ciɛ. Diilonŋo yaa mi siɛra; da kuɔ mi kar coima u baa yaŋ-mi. ²⁴ I sa taara i guor-na baa Diilonŋ-hūmellen-kūŋgu-i. Na bilaa-de nammu hāi tī, ŋga i taara i kāyā-nei na hōmmu fɛ baa di wuɔsaanŋu-i.

2

¹ A ce dumaanŋo-na miɛ mi siɛ bir kā na wulaa ka tiraa du na hōmmu-i. ² Namei fiɛŋ mi huonŋa-i, da mi kā ka du na hōmmu-i, hai ka da fɛ mɛi kaanŋa-i? ³ Bamaŋ saaya ba fɛ mi huonŋa-i, mi sa taara mi kā ba ka du-ka, ku'i ciɛ mi naa mi bir aa nyegɛŋ sebe* hā-na. Mi suyaa miɛ mi huonŋ da ka fɛ, ku bi dɔlnu namaanŋo-i hiere. ⁴ Coima saa fa, miŋ taa mi nyegɛŋ sebe faŋo-i mi huonŋa saa naa waa huonŋa, mi nyegāan-yo baa nyinyɔlma. Mi saa nyegɛŋ-yo da mi ce-na kuujanŋu, ŋga mi nyegāan-yo na da na suɔ wuɔ mi kuye na kūŋgu-i.

Ba sa muo cālmuoŋtiɛŋo cīlā cīŋgu

* **2:3** Sebe faŋo saa dii Diilonŋ-nelma sebe-i-na; nyunŋo ku bāanŋu-na molo sa suɔ uŋ yeŋ kusuonŋ-nu.

5 Umanj ciε kuujanɔ-*i* miε na hɔlma-na, kutienjɔ saa ce-ku muɔ-na, ŋga u ciε-ku na hieronjɔ'*i* nuɔ-*i*. Da miε mi siε dii gbuoya-kuɔ, mi gbāa cira u ciε-ku na fɔŋgũɔ nuɔ. 6 Nan nuolaaya kutienjɔ-*i* dumaa, ku ka gbɛ̃ baa-yo. 7 Fiεfiε-*i*-na, yaan aa na ce jande yuɔ aa na dii sirɛiŋa yuɔ, ku yaa hɔdulle siε cɔruɔnu-yuɔ a seŋ u kũma-*i*. 8 Jande, mi cārā-*nei*, bilaanjonjɔ fafamma u suɔ wuɔ u maama dɔlnu-*nei*. 9 Na saa da, miŋ nyεgāan sebe-*i*† hā-na yunɔ manj nuɔ-*i* ku yaa daaku: Mi taa mi taara mi ce-na ne da kuɔ na nu mi nunɔ-*i* wɛima-na hiere. 10 Da na ce jande umanj nuɔ-*i*, mɛi bi ce jande kutienjɔ-na. Na saa da, da kuɔ naacoljɔ daayo cālāa-*mi*, mi ciε jande yuɔ, aa mi niε namei aa ce jande faŋo-*i*. *Kirsaa yaa mi siεra. 11 Mi sa taara i yanj ma dɔl *Sitāni-*i* ku'*i* ciε mi ta mi ce-ma dumaanjon-na. I saa bi yanj u kusūŋ-maama-*i* suɔma.

*Pol saa yiεra Torasi-*i*-na*

12 Miŋ kāa Torasi-*i*-na da mi ka wanj *Kirsaa *Neldɔdɔlma-*i*, Itienjɔ naa gbuu tigiinjɔ terienɔ-*i* hā-*mi* mi da mi wanj-*ma*. 13 Ŋga miŋ kāa, mi saa ka da mi natobiŋo-*i* Tite-*i*, mi huɔŋga saa gbāa tɛna terduɔŋ-nu. Mi naa mi cārā hūmelle-*i* Torasitaamba wulaa a nyaanu-yuɔ jo Maseduɔni-*i*-na.

Kirsaa hūlāanɔ dii-yiε

14 I siε gbuu gbāa jaal Diilonjɔ-*i*! Inj yenj horrena baa *Kirsaa-*i*, Diilonjɔ taa i yaan-na. A ce diε cor terienɔ terienɔ, nuɔmba suɔ wuɔ Kirsaa yaraa bigāarāŋo-*i*. U ciε diε cor terienɔ terienɔ, ba ta ba nu Kirsaa hūlāanɔ-*i* yiε. 15-16 Na saa da, Diilonjɔ

† 2:9 U waan sebe faŋo maama yaa-*i* verse 3-*i*-na.

wulaa, ii dii ŋaa Kirsa natikolo nuɔmba hɔlma-na. Bamaŋ biyaa hũmɛbabalalle-i, bafamba wulaa kuliin-hũlãaŋgu'i dii-yiɛ ta ku jo baa kuliinŋu. Bamaŋ biyaa koŋkor-hũmelle-i, cicɛlmaŋ-hũlãaŋgu'i dii-yiɛ ta ku jo baa cicɛlma. Hai gbãa ce maaceŋ daama temma-i? ¹⁷ Nŋa miɛŋo-i Diilonŋo'i hãa-ye baa-ma wuɔ i ce-ma. Nuɔmba bɔi ciɛ Diilonŋ-nelma-i ta ba taara gbɛiŋa baa-ma. Miɛ ii si dii kufanŋu taamba temma-i. Miɛ in yɛŋ Kirsa horre-na, i sa waŋ Diilonŋ-nelma-i baa hɔmmu hãi; i waŋ-ma baa huɔŋga diei Diilonŋo yufelle-na.

3

Tobisifɛlɛnni maaraa aŋjɛnamma-i

¹ Namaa wulaa, miŋ waŋ mamaŋ daama-i, na ka tiraa cira i kaal i fɛɛ wɛi? Sisɔ na taara die i kã na terienŋu-na, i kã baa seɛ ka pigãaŋ wuɔ nelfafaan miɛ ŋaa banambaŋ ceŋ-maŋ dumaa wɛi? Mi siɛ siɛ aa ce-ma. Mi sa bi taara namaa seɛ-i da mi gbãa kã yanŋa nanŋa. ² Miɛ seɛ yaa namaa fɛɛ-i. Seɛ faŋo nyɛgãaŋ i hɔmmu-na. Nuɔmba-i hierɛ ba gbãa da-yo aa kalaŋ-yo. ³ Seɛ faŋo-i *Kirsa yaa nyɛgãaŋ-yo. Ku da-nei wuɔ u yaa nyɛgãaŋ-yo aa puɔr miɛ fuɔ baa-yo. U saa nyɛgãaŋ-yo baa nyɛgãdiele, u nyɛgãaŋ-yo baa Cicɛlmantienŋo *Yalle. U saa bi nyɛgãaŋ-yo tãmpɛllenŋ, u nyɛgãaŋ-yo nelbilienŋ-hɔmmu-na.*

---

* **3:3** Tãmpɛllenŋ: Pol piye *Moisi *aŋjɛnamma maama yaa bande-i-na. Maa naa nyɛgãaŋ tãmpɛllenŋ. Niɛŋ Helmaŋ-seɛ-i-na (Exode) 24.12. Nelbilienŋ-hɔmmu-na: *Seremi cira wuɔ aŋjɛnafeɛmma ka nyɛgãaŋ nelbiliɛmba hɔmmu-na. Niɛŋ Seremi seɛ-i-na (Jérémie) 31.33.

4 Kirsa ciɛ i haa i nanŋa Diilonŋo-na, ku'i ciɛ i tie wan mafamma-i. 5 I suyaa wuɔ ma maaraaye i diɛ gbǎa ce maacenŋ daama-i baa miɛ fɛrɛŋ fɔŋgũɔ-i. I fɔŋgũɔ hel hierɛ Diilonŋ-na. 6 U yaa hǎa-ye baa ku fɔŋgũɔ-i i tie wan *tobisifɛlenni maama-i baa nuɔmba-i. Tobisifɛlenni fanni saa nyɛgɛŋ tǎmpɛllenŋ ŋaa *Moisi *ǎnjɛnammanŋ nyɛgǎanŋ tǎmpɛlle-na dumaa. Ŋga ni hilaa *Diilonŋ-Yalle-na. Anjɛnamma jo baa kuliŋgu a ne da Diilonŋ-Yalle jo baa cicɛlma.

7 Anjɛnammanŋ taa ma nyɛgɛŋ huɔŋgu manŋ nuɔ-i tǎmpɛrɛŋa-na, Diilonŋo naa carra Moisi-i baa cɛcerma nanŋ temma, a ce *Isirahɛl-baamba saa gbǎa da ba ne u yaanŋa-i.† Anjɛnamma manŋ juɔŋ baa kuliŋgu, ma jomma da ma fa fafaanŋ daaku temma-i a ne da ma sa cɔ, 8 Diilonŋ-Yalle maacemma ka fa ka hi hie? 9 Anjɛnamma manŋ cǎlǎanŋ nuɔmba-i, ma maacemma da ma fa fafaanŋ daaku temma-i, Diilonŋ-Yalle manŋ ciɛŋ nuɔmba-i nelviimba, difande maama ka fa ka hi hie? 10 Halle i gbǎa cira fafaanŋu manŋ waa ǎnjɛnamma huɔŋgu-na, ku siɛ gbǎa fi baa fiɛfiɛ ku kũŋgu-i. 11 Binŋkũŋgu manŋ saa waa da ku cɔ, Diilonŋ duɔ migǎanŋ-ku migǎanŋ daama temma-i, kumanŋ cuɔŋ u ka migǎanŋ-ku ka hi hie? 12 I haa i nanŋa-i ku yaa nuɔ-i ku'i ciɛ i nunni sa ce yelma baa nelma-i. 13 I sa ce ŋaa Moisiŋ taa u ce dumaa. Fuɔ taa u suuye u yaanŋa-i baa kompanŋa‡ wuɔ *Isirahɛl-baamba baa da u yaanŋanŋ dɛŋ ka kǎ dumaa. 14 Ŋga kuu naa gbuu binŋ dũŋgu Isirahɛl-baamba-na a ce

† 3:7 Niɛŋ Helmanŋ-sebɛ-i-na (Exode) 34.27-35. ‡ 3:13 Niɛŋ Helmanŋ-sebɛ-i-na (Exode) 34.33-35.

ba saa ta ba suɔ u nelma tuole-i. Halle ji hi baa nyunŋo, da ba ta ba kalaŋ *Tobisícɔlɔnniŋ-sebe-i, kompaŋga cíenu-bei yogo, ba sa da ma tuole-i. Da ŋ haa ŋ nanŋa-i Kirsa yaa nuɔ-i, kompaŋga halaŋ ŋ yaanŋa-na. ¹⁵ Ji hi baa nyunŋo, Isirahel-baan da ba ta ba kalaŋ Moisi sebebaa-ba-i, ku ce ŋaa kompaŋga cíenu-bei ba sa da ma tuole-i dei. ¹⁶ Nga ŋaa maŋ nyegãaŋ dumaa: «*Umaŋ duɔ bir jo Itienŋo wulaa, kompaŋga halaŋ u yaanŋa-na.*» § ¹⁷ Baŋ gbɛŋ Itienŋo maŋ bande-i, Diilonŋ-Yalle yaa-i. A ne da Itienŋo Yal da di waa kusuɔŋ-nu, kutaamba waa ba fereŋ nuɔ. ¹⁸ Mie maŋ kompaŋga halaŋ i yammu-na hiere, Itienŋo fafaanŋu da-yiɛ. I duɔŋ tie bibirre i kã die ka fa Itienŋo temma. Itienŋo Yalle maacemma yaa mafamma-i.

4

Pol kũma saa seŋ baa Diilonŋ-maacemma-i

¹ Diilonŋo yaa cie baa-ye aa hã-ye maacenfafaŋ daama-i ku'i cie i kũma sa seŋ baa-ma. ² I cíinaana kukulmaŋ-maacemma-i baa sensenda-weima-i hiere. I sa táal nelienŋo, i sa bi waŋ Diilonŋ-nelma-i baa huhurma. I waŋ ninsoŋ-belle yaa-i i kaala-die baa nuɔmba-i Diilonŋo yufelle-na. I ce mafamma-i nelienŋo nelienŋo u duɔ suɔ wuɔ huhurmantaŋ mie sí. ³ In waŋ *Neldɔdɔlma maŋ, da kuɔ ma cíenu, da kuɔ ma sa kaala, kuu dii ŋaa ma saa kaala bamaŋ biyaa hũmebabalalle-i ba yaa wulaa-i. ⁴ Kufanŋu taamba cíinaana Neldɔdɔlma-i. *Sitãni cuu ba yammu-i hiere. U yaa miwaanŋ daayo tienŋo-i. U cie ba sa da cecerma maŋ dii

---

§ 3:16 Helmaŋ-sebe (Exode) 34.34

Neldɔdɔlma-na ta ma pigāan *Kirsafafaŋgu-i. A ne da da ŋ da Kirsai ŋ daa Diilonjo yaa-i. ⁵ I sa waŋ miɛ fereŋ-maama baa nuɔmba-i; i waŋ Yesu-Kirsa maama'i baa-ba, wuɔ u yaa Itienjo-i. Miɛ fuɔ, i gbāa waŋ kumaŋ i kũŋgu-na, i gbāa cira i cāa namei Yesu fuɔ maama-na. ⁶ Diilonjo maŋ naa ciɛra: «Cecerma saaya ma hel a karnu kukulma-i», uuduɔŋo faŋo yaa bi diyaa cecerma-i i hɔmmu-na i tiɛ da u fafaŋgu-i Kirsa yaaŋga-na i suɔ-ku.

⁷ Na saa da, i sa gbāŋ muonumma ŋaa yerruŋ-bitonni, ŋga Diilonjo hāa miɛŋo-i nelfafaŋ daama temma-i i diɛ hi nelbiliemba-i baa-ma. Mafamma ciɛ nuɔmba da ba suɔ wuɔ hiŋ daama temma hilaa Diilonjo-na, miɛ maacemma sí. ⁸ I ce sũlma-i ma sínni-na hiere, ŋga ku saa nuɔl-e dede. I hɔmmu calaanu, ŋga i kũɔma saa seŋ. ⁹ Ba huol i yammu-i, ŋga Diilonjo saa nanna-yiɛ dede. Ba sɛ-ye ba nanna, ŋga i saa tɛ-maŋ. ¹⁰ Yinni maŋ joŋ Yesu mulɛma temma haa-yiɛ, i nal u kuliŋgu-i i ne. Diilonjo ce mafamma-i Yesu-Kirsa himma da ma ta ma bi da-yiɛ. ¹¹ Miɛ maŋ dii cicɛlma-i, yinni maŋ joŋ kuliŋgu hũŋ ku cu-ye Yesu maama-na. Mafamma ce u himma da ma ta ma da tãmmaŋ-nuɔŋ miɛŋo-na. ¹² Terienju faŋgu-na, miɛ i mal baa kuliŋgu-i namaa na da na gbāa da cicɛlma maŋ sa tɛŋ dede-i.

¹³ Ma nyegāan Diilonjo-nelma-na wuɔ: «*Mi hũyāa-ma ku'i ciɛ mi waŋ-ma.*»* Miɛ i bi hũyāa Yesu maama-i dumɛi ku'i ciɛ i tiɛ waŋ-ma. ¹⁴ I suyaa wuɔ umaŋ siire Itienjo-i Yesu-i hiel-o kuomba hɔlma-na, u ka bi sire miɛŋo-i u temma-i, aa kã baa-ye ka jina

* **4:13** Gbeliemaŋ-nalāaŋgu (Psaume) 116.10

u caaŋ-nu baa namaaŋo-i hiere. ¹⁵ Kumaŋ haan-yie daaku-i hiere, ku haa-yie namaa maa-na. Ku haa-yie Diilon-ɗujarre da di ta di hi nuɔmba-i hiere di kã. A ce dumaan-ona, jaaluŋgu maŋ ka ta ku hã Diilon-ɗo-i, ku ka ciinu, aa nuɔmba ka ta ba bi u yefafalle.

¹⁶ Ku'i cie na da i kũɔma sa seŋ da. I kũɔŋ da ma fie ta ma pɔtɔr, kumaŋgu'i naaraayan i huleiŋa-na yinni maŋ jon. ¹⁷ Muliema maŋ haan-yie fiɛfiɛ-i-na, ma ka ti. Aa i gbãa cira muliema si. Ma tigiin fafaan-gu'i ma cie-ye, aa fafaan-gu fan-gu temma si dii, aa ku sa ji ti dede. ¹⁸ Baŋ'a ba sa da kumaŋ baa ba yufelle, mie i fara i ne ku yaa-i. Baŋ dan kumaŋ baa ba yufelle-i ku sa cɔ, ŋga baŋ'a ba sa da kumaŋ baa ba yufelle, ku sa ji kã terien-gu.

5

¹ Na saa da, hiema-na bande-i-na, i kũɔma dii ŋaa gbuganni, ma sa cɔ. Ŋga i suyaa wuɔ die ku, Diilon-ɗo ka hã-ye kũɔfelemma dɔrɔ-i-na. Kũɔfelemma famma ka waa ŋaa kolluŋ-dũnni a ce i sie tiraa gbãa ku. ² In yey terien-gu maŋ nuɔ-i fiɛfiɛ-i-na, i gbu i niya kũɔma famma damma-i a ce i tie waana.* ³ Ŋga i suyaa wuɔ die hel gbugan daani-na, i sie tie be Belle. ⁴ I sa taara i ku aa suɔ da kũɔŋ daama-i, i taara i da-ma cicɛlma ku'i cie i tie niya aa tie waana. ⁵ Diilo fuɔ fere yaa tigiin i cicuŋgu-i dumaan-ona tuɔ cie-ye, aa hã-ye u *Yalle-i i die suɔ wuɔ uŋ tigiin kumaŋ hiere i ka da-ku. ⁶ A ce dumaan-ona sirɛiŋa da-ye yinni maŋ jon, aa i suyaa wuɔ die waa baa i kũɔŋ daama-i, i maa baa Itien-ɗo nelle-i. ⁷ Kumaŋ

* 5:2 Niɛŋ Ɔɔm. 8.2.

ciε mi waŋ-ma dumaanŋo-na, i ne in haa i nanŋa-i kumaŋ nuo-i aa tiε wuo, i sa ne in dan kumaŋ baa i yufienŋa. ⁸ Sirēiŋa dii-yiε ninsoŋo, ŋga i taara i yaŋ i kūoŋ daama-i aa kā ka waa Itienŋo caan-nu. ⁹ Ŋga kumaŋ yunŋu, i taara i fē Itienŋo huoŋga-i. Ii dii baa i kūoŋ daama-i wa, ii si dii baa-ma wa, i taara i fē u huoŋga-i. ¹⁰ Na saa da, i ka cor hiere *Kirsā wulaa u yuu-ye. Neliεŋo neliεŋo, uŋ ciε kumaŋ hīema-na bande-i-na, ku faa wa, ku balaan wa, u ka da u maacemma sullu-i.

Koŋkor-maacemma

¹¹ Baŋ bīŋ kumaŋ a kāŋ Itienŋo-i i suo-ku, ku'i ciε i tiε gbāŋ baa nuomba da ba siε-ku. Diilonŋo suo i kusūnni-i hiere fafamma. Aa namaa fεε-i mi suyaa wuo na bi suo-ye fafamma. ¹² I sa taara i tiraa kaal i fεε baa-na, ŋga i taara na hōmmu fē baa-ye. Ku yaa bamaŋ yaan hōmmu-i aa ta ba ne bomborma, na ka ta na suo ba siεma. ¹³ Aa miεŋo-i, diε pepiena kusuoŋ-nu, i pepien-aana Diilonŋ-maa-na; diε bi waa welewele kusuoŋ-nu, i ciε welewele namaa maa-na. ¹⁴ Na saa da, *Kirsā nelnyulmu taa yaanŋa yiε i āncemma-na hiere. Miε maŋ hūyāa-ma wuo nelduoŋo diei'i kuu nuomba-i hiere ba maama-na, miε maŋ hūyāa-ma wuo i kuu baa kutienŋo-i, Kirsā nelnyulmu taa yaanŋa yiε i āncemma-na hiere. ¹⁵ Kumaŋ ciε u ku nuomba-i hiere ba maama-na, u taa u taara bamaŋ dii cicēlma-i hiere, ba baa tiraa tīε bafamba fεreŋ maa-na, ba tīε fuo maa-na. Fuo maŋ kuu ba solaanŋu-i aa sire.

¹⁶ Terienŋu fanŋu-na, i sa tiraa i ne moloŋo munyierammu aa kāŋ-yo. Dīelūo-i-na, i taa i ne Kirsā-i nelbilogbāŋgbālāŋo, ŋga fiεfiε-i-na, i sa tiraa

i ne-yo dumaa. ¹⁷ Da ŋ gbāŋ suur Kirsā horre-na, ŋ ciε nelfeɛɛŋ nuɔ: Ancɔɔmma curaa, ānfɛɛmma'i duɔŋ. ¹⁸ Kufanġu-i daaku-i hiere Diilonġ-maacemma. U yaa ciε Kirsā dii-ye i-naa nuɔ baa-yo aa dii koŋkor-maacemma-i i nan-na. ¹⁹ Na saa da, Diilonġo puɔraa Kirsā ji dii nelbiliemba-i ba-naa nuɔ baa-yo, u saa fer ba cāɓmuɔ-i. Aa u hāa miεmɛi baa koŋkor-āndaanġu-i.

²⁰ Terienġu fanġu-na, i ciε Kirsā pɔpuɔrbienj miε. Kuu dii ŋaa Diilonġo muo u natiεŋa nei. Jande, niεŋ Kirsā-i aa na siε Diilonġ-koŋkoro-i na suur na-naa nuɔ baa-yo. ²¹ Kirsā saa naa ce halle āmbabalma diei, ŋga Diilonġo haa i āmbabalma-i hā u yaa-i duɔ gbāa duɔ ce-ye nelviinj miε fuɔ barguɔ-i-na.

6

¹ Terienġu fanġu-na, inj ceŋ maacemma-i baa Diilonġo-i, jande, i cārā-nei, Diilonġ unj ciε baa-na cemma maŋ, baa na bel-ku baa na nanyuɔŋgu.

² Na saa da, Diilonġo ciεra wuɔ:

«Niŋ cārā kumaŋ, ku huɔŋ da ku hi, mi ka ce-ku hā-ni.

Koŋkor-yiinj da ku hi, mi ka kor-ni.»*

Mi tūnu-nei, koŋkor-yiinġu yaa daaku-i. Diilonġo taara u kor-na huɔŋ daaku yaa nuɔ-i.

³ I sa taara i guɔɔl unanġ gbeini a ce nuɔmba ji da muncāɓmu i maacemma-na. ⁴ I yaanġ aa tiε ce wεima-i hiere i pigāanġ wuɔ Diilonġ-cārāanġ miε kelkel. Muliεma-i baa sūɓma-i a naara korma sa ce-ye biŋkūŋgu, i caa-ni hūmmaŋ-temma. ⁵ Ba muyaa-ye babalaa, aa dii-ye kaso-i-na, aa tūu nuɔmba-i kūnna-yiε. Kuniε maacemma maaramma ce i sa

* 6:2 Isayi (Ésaie) 49.8

da duɔfūŋ, i sa bi da wuo niiwuoni. ⁶ I pigāaŋ wuɔ Diilon-ċāaraaŋ miε i viisinni-na, baa i Diilon-hūmelle suɔma-na, baa i hohinaŋga-na, baa i fafaaŋgu-na, baa *Diilon-Yalle maacemma-na, baa i nelnyufafammu-na, ⁷ baa i ninsoŋo wamma-na, baa Diilon-fōŋgūɔ bi barguɔ-i-na. I ciε viisinni yaa-i i bercebimbinni-i tiε muo baa-ni aa tiε cenza i ferε baa-ni. ⁸ Yiingu nangu ba ce i ce bɔi, yiingu nangu ba ture i yammu-i. Ba waŋ i yebabalande-i dii, ba waŋ i yefafalle-i dii. Ba ne-ye wuɔ coikartaan miε, a ne da i waŋ ninsoŋo yaa-i. ⁹ Ba ne-ye ŋaa ba sa suɔ-ye, a ne da ba suɔ-ye fafamma. Ba ne-ye wuɔ bikuon miε, a ne da miεmɛi daaye i gbeini-na. Ba huol i yammu-i ŋga ba saa gbāa ko-ye. ¹⁰ Ba ce kuujaŋgu yiε, i hōmmu bir yaŋ aa ta mu fɛ. Ba ne-ye wuɔ nawalaan miε, a ne da miεmɛi ciεŋ nuɔmba bɔi waamba. Ba ne-ye wuɔ bɪŋkūŋgu sɪ baa-ye, ba saa suɔ wuɔ miεmɛi bɪŋkūntaan miεŋo-i kelkel.

¹¹ Mi jēnaaŋ namaa, Korēntitaan namaa, i fūnuŋ firnu i hōmmu-i a piiye baa-na. ¹² I saa fuo i kusūnni-i nei, ŋga namɛi fuyaa na kusūnni-i miε-na. ¹³ A ce dumaanŋo-na mi ka piiye baa-na ŋaa mi piiye baa mi bisālmba: Firiinuŋ na bi hōmmu-i baa-ye fafamma!

Cecerma-i baa kukulma-i ni siε gbāa gbonu

¹⁴ Bamaŋ saa hūu Kirsa-maama-i, baa na dii na nuŋgu baa-ba ba āncemma-na. Kuufafaŋgu-i baa kuubabalaanŋu gbāa ce niε kā hūmeduɔle? Cecerma gbāa nunu ma-naa baa kukulma-i nunuŋ hama-i temma-i? ¹⁵ *Kirsa-i baa *Sitāni-i, ba gbāa suurnu ba-naa niε niε? Sisɔ umaŋ Kirsa horrena, u gbāa gbonu ce hama-i baa umaŋ si dii-diε?

16 Diilon-*dūng*-i baa *tinni*-i ni piyaa ni-naa bige-i nuo-i? Miemei Cicēlmantienjo *dūng*-i ŋaa fuo fereŋ waan-*ma* dumaa wuo:

«*Mi ka tlena ce mi bāan*-i baa-*ba*.

Mi ka waa ba Diilon muo

aa ba waa mi baamba.»†

17 Terienju fanju-*na*, Itienjo nel daama vii namei wuo:

«*Hilaan ba hōlma*-*na*, *biriin ba huon*-*nu*.

Ban bīn kuman bīnkūbabalaan-*gu*-*i*, *baa na yiya*-*kuo*,

ku yaa mi ka yan na piē-*mi*.‡

18 *Mi ka waa na To* muo

aa na waa mi bepuon namaa baa mi bien namaa.»§

Itienjo-i Weimantienjo āndaanju yaa-i.

7

1 Mi jēnaan namaa, nuŋ daaku temman pāa baa-ye, yaan i migāan i kūōma-i baa i hōmmu-i i halan dugaanju man dii-nie hiere aa i vaa i fere i tie kān Diilonjo-i a ce nelfafaan mie kelkel.

Pol huŋga fle

2 Baa na fuo na kusūnni yie! I saa ce kuujanju molo-*na*, i saa kōsuon moloŋo, i saa bi du moloŋo.

3 Na baa da nie sī mi piiye de-i-*na* da mi cāl-*na*, ma'i sī. Mi waan-*ma* baa-*na* cor tī mie: I kuye na maama-i bāanju-i baa isuanju-i, halle kuliinju sie gbāa hiel na maama-i i hōmmu-*na*. 4 Mi haa mi nanja-i nei cor. Mi huŋga fle baa-*na* cor. Ku'i cie

† **6:16** Buolman-sebe (Lévitique) 26.12; Esekiel (Ézéchiel) 37.27

‡ **6:17** Isayi (Ésaïe) 52.11; Esekiel (Ézéchiel) 20.34 § **6:18** Samiel sebehāalŋo (2 Samuel) 7.14; Isayi (Ésaïe) 43.6

inŋ fiε i muliεŋ, mi kũɔma saa kara yinduɔŋgu, aa mi huɔŋga fiε da yogogo.

⁵ Na saa da, inŋ juɔ Maseduɔni-i-na* i saa da tuolenŋ-muntĩenammu. I ciε muliεma-i ma sɪnni-na hierε: I bigáarãamba siε yaŋ-ye, korma siε tiraa yaŋ-ye. ⁶ Nga Diilo fuɔ maŋ diyaan sirεinŋa-i nuɔmba-na, u ciε Tite jomma dii sirεinŋa yiε. ⁷ Aa Tite jomma yaa saa dii sirεinŋa-i yiε yonŋ, naŋ diyaa sirεinŋa-i yuɔ baa nelma maŋ, u juɔ ji hi-ye baa-ma a fɛ i hɔmmu-i. U ciεra wuɔ mi kũɔma gbuu bel-na, wuɔ mamanŋ ciε cor ma saa dɔlnu-nεi, wuɔ na vaa na fεrε ta na ce na kãyã-miε. Ku'i ciε mi huɔŋga tiraa fɛ naara.

⁸ Na saa da, miŋ saanŋ seβε maŋ hã-na cor, uu naa guɔla na hɔmmu-i. Miŋ nuɔ-ma, maa naa jaŋ-mi, aa kuu naa ce-mi biŋkũŋgu. ⁹ Nga fiεfiε-i-na, u maama sa jaŋ-mi. Mi huɔŋga fiε. Ku saa ce ŋaa na hɔmmuŋ ŋa naa guɔla ku'i fiε mi huɔŋga-i dε, ŋga hɔguɔla daayonŋ juɔ baa kumaŋ, ku'i fiε-ka. U ciε na bir na ciluɔ-i. Na hɔguɔla faŋo naa jo Diilonŋ-jomma, a ce dumaanŋo-na i saa ce kuujanŋu nεi. ¹⁰ Bige-i ciε mi wanŋ-ma dumaanŋo-na? Hɔguɔla maŋ duɔ jo Diilonŋ-jomma-i, u jo baa bibirremma a ce ŋ biε konkor-hũmelle. Hɔguɔla faŋo temma-i u maama sa jaŋ-ni. A ne da hɔguɔla maŋ juɔŋ nelbilienŋ-jomma-i, u jo baa nelienŋ-kɔsuɔma. ¹¹ Namaa wuonŋonŋ juɔ Diilonŋ-jomma, niεŋ u ânfaanŋo-i na hɔlma-na: U ciε na sire yiεra na gbεiniŋ, u ciε na gbãa piiye kor na fεrε, u ciε mamanŋ ciε cor ma jaŋ-na, u ciε na ta na kãalã Diilonŋo-i, u ciε mi kũɔma bel-na, u ciε Diilonŋ-maama yu na hɔmmu-i, u ciε na cãl

* **7:5** Inŋ juɔ Maseduɔni-i-na: Niεŋ 2.13.

āmbabalma cetieŋo-i. Na ciluɔ pigāaŋ wuɔ namaa nuŋgu saa waa nel daama-na.

¹² Terieŋgu faŋgu-na, da na da mi nyegāaŋ seβε-i hā-na, mi saa nyegēŋ-yo umaŋ cālāa cemma-i fuɔ maa-na, uŋ cālāa umaŋ†, mi saa bi nyegēŋ-yo fuɔ maa-na; ŋga naŋ vaa na fεε baa i maama-i dumaa, mi nyegāaŋ-yo na da na suɔ ma yaa-i Diilonŋo yufelle-na.

¹³ Ku'i cie ŋ da sireiŋa daa-ye. A naara kufaŋgu-i, na hieroŋo-i naŋ bilaa Tite-i fafamma dumaa a fε u huɔŋga-i, kufaŋgu juɔ ji tiraa naara kunaŋgu i hoŋelle-na boi. ¹⁴ Miŋ waŋ ninsoŋo-i baa namaaŋo-i dumaa yinni maŋ joŋ, mi bi waŋ-yo baa Tite-i dumei. Miŋ kaalaa na kūŋgu-i baa-yo dumaa, u bi kaa da-ku dumei, a ce dumaaŋo-na, na saa ture mi yaaŋga-i. ¹⁵ Duɔ ne na hieroŋo-i naŋ taa na nu u nuŋgu-i dumaa, naŋ taa na kālā-yuɔ dumaa, baa naŋ bilaa-yo fafamma dumaa, na maama migāaŋ ta ma dɔlnu-yuɔ ma naara. ¹⁶ Terieŋgu faŋgu-na mi huɔŋga fε, mi gbāa haa mi naŋga-i nei weima-na hiere.

8

Yaaŋ na nammu ta mu fara

¹ Tobiiŋ namaa, Diilonŋ uŋ cie baa Maseduɔni Diilonŋ-dūŋ-baamba-i dumaa, i taara i pigāaŋ-na ku yaa-i na suɔ-ku. ² Weima boi daa-ba. Ŋga baŋ ŋa naa fε waa muliεma-na, ba hɔmmu naa gbuu fε da yogogo a ce ba firnu ba nammu-i, ŋ sie suɔ wuɔ nawalkiriŋa. ³ Mi daa-ma nuɔ! Ba muoraaya ba

---

† 7:12 Ku biyaa ŋaa kutieŋo cālāa Pol fuɔ fεε yaa-i. Saa-ku baa 2.5.

fɛrɛ. Mi gbãa cira ba muoraaya ba fɛrɛ cor yɛrɛ, a ne da molo saa guor-ba. ⁴ Ba fũnuŋ nyaar wuɔ i ce jande aa i yaŋ bafamba bi da saan ba kakâyãngu-i a hã Diilon-*baamba* maŋ *Yerusalemu-i-na. ⁵ In taa i jɔguɔŋ kumaŋ, ba ciɛ cor kufanngu-i: Ba siyaa Itienɔ wulaa, aa tiraa sire siɛ miɛ i wulaa ŋaa Diilon ŋ taaran-kuɔ dumaa.

⁶ Maŋ ciɛ dumaanɔ-na, i dii sireiŋa Tite-i-na wuɔ ŋ ciɛ namaa na don kpɔkpuɔla maŋ da na kâyã sũntaamba-i, u gbãŋ u ka perien-*yo*. ⁷ Namaanɔ-i Diilonɔ firiinu u huɔŋga-i baa-na weima-na hierɛ. Na wuɔ u hũmelle-i diŋ saaya di wuɔ dumaa, na suɔ u nelma wamma-i, na suɔ ma belle-i, na hinu pãama-i aa in hãalãayã-*nei* nelnyulmu* maŋ, na bilaa-mu nammu hãi. Terienngu fanngu-na gbãan na firnu na nammu-i kpɔkpuɔla daayo-na.

⁸ Ku saa ce ŋaa mi guor-na na da na ce-ma. Nga mi piiye da mi tũnu-*nei* yon na da na suɔ banamban yuu nyɔlma baa-ma dumaa aa ce ba temma, ku yaa mi ka suɔ na nelnyulmu no-laangu-i. ⁹ Itienɔ-i Yesu-Kirsan ciɛ baa-ye dumaa, na saa bi yaŋ-ku suɔma: U waa muɔrɛŋo dɔrɔ-i-na, ŋga u niɛ u muɔrɛtesɪnni-i aa yaŋ-ni duɔ gbãa duɔ ji kâyã nawalaan miɛŋo-i. U ciɛ ku yaa-i a ce-ye muɔrãan miɛ.

¹⁰ Mi piiye mi kusũŋ-maama yaa baa-na, aa ma yaa faa cemma na wulaa. Na saa da, belle maŋ curaa, namei siyaa kpɔkpuɔla daayo kũngu-i igɛna, aa namei tiraa sire baa-ku igɛna. ¹¹ Nan ŋa naa sire yiɛra baa-ma dumaa, ciɛŋ-maŋ dumɛi bende-i-na a saanu baa kumaŋ dii na nammu-na. ¹² Da ŋ

* **8:7** In hãalãayã-*nei* nelnyulmu maŋ: Niɛŋ Kor. dɛɛ. 13.

firnu ŋ huŋga-i baa Diilonŋo-i, ŋ da u siyaa niŋ daa kumaŋ da ŋ hã-yo; u siε cira ŋ ka cuo ji hã-yo.

¹³ Ba saa cira na muora na fεε a hã banamba-i wuɔ na kāyã-bei. Nga ba taara na waa kuuduŋgu hiere a ta na saa. ¹⁴ Dumandε-i-na, ku haaya baa namaaŋo-i, na gbãa kāyã bamaŋ dii naaluɔ-i-na. Ku yaa yiingu nanŋu namaa da na ji waa naaluɔ-i-na aa ku haaya baa bafamba-i ba ka ne na yaaŋ-na. Na ka ce dumei gbãa ce kuuduŋgu ¹⁵ ŋaa maŋ nyεgãaŋ dumaa Diilonŋ-nelma-na wuɔ:

«Ku waa umaŋ duɔ fiε biεra *mani-i bɔi, u sa haaya u wulaa,

aa umaŋ duɔ fiε biεra-yuɔ cεkũɔ, u sa yor-yuɔ.»†

Titebaa-ba ka kā Korēnti-i-na

¹⁶ I siε gbuu gbãa jaal Diilonŋo-i, u ciε na maama waa kpelle Tite huŋga-na ŋaa maŋ yeŋ kpelle miε hɔmmu-na dumaa. ¹⁷ In ciera u bir kā na wulaa, u saa dure. U ciera na terienŋu kãmmaŋ-maama waa u huŋga-na dii yiinaa. ¹⁸ I natobiŋo naŋo dii, Diilonŋ-dũŋ-baamba kaal-o terni-na hiere *Neldɔdɔlma wamma-na; i ka ce u saanŋ-yo ba kā. ¹⁹ Diilonŋ-dũŋ-baamba hielaa u yaa-i u duɔ kā baa-ye *Yerusalemu-i-na ka hã-ba congoruŋ daaku-i. I ce kufanŋu-i Itienŋo duɔ da yefafalle nuɔmba nunnina, aa ba bi suɔ wuɔ i jɔguŋ kuufafaŋgu baa-ba. ²⁰ I sa taara nuɔmba ji biεna i yerre-i congorbuɔ daayo maama-na. ²¹ I taara i tiε ce kumaŋ faa Itienŋo yaanŋa-na halle baa nelbiliemba bi yaanŋa-na.

---

† **8:15** Helmaŋ-seβε (Exode) 16.18.

22 I natobiŋo naŋo bi dii, i daa u hinu pāama. Dumandε-i-na, u fūnuŋ haa u naŋga nei a ce kuananŋu migāaŋ naara u pāama-na. I ka ce u kā baa-ba. 23 Terieŋgu fanŋu-na, kumaŋ ŋaa Tite kūŋgu-i, u yaa mi wuɔratieŋo, u yaa mi namaacencerŋo. Aa tobimba hāi baamba maŋ ka saanŋ-yo, bafamba-i Diilonŋ-dūŋ-baamba pɔpuɔrbiemba; ba āncemma ce nuɔmba ta ba bī *Kirsa yefafalle. 24 Da ba ka hi, na bel-ba ku belma. Cieŋ ba suɔ wuɔ ba maama dɔlnu-nei kelkel, ku yaa Diilonŋ-dūŋ-baamba-i terni-na hiere ba ka suɔ wuɔ na sa dɔl-ba na nuŋ-nu yonŋ, aa ba ka suɔ wuɔ i sa kaal-na gbāŋgbāŋ.

9

Kakāyāŋgu

1 Kakāyāŋgu maŋ saaya ku kā *Yerusalēmu Diilonŋ-dūŋ-baamba wulaa, manamma si dii mi da mi naara ku kūŋgu-na. 2 Mi suyaa miε na taara na ce bīŋkūŋgu. Mi gbelaanŋ-na Maseduɔnitaamba yaanŋa-na miε: «Akayi* Diilonŋ-dūŋ-baamba tigiinŋ tī dii bendiala da ba kāyā Yerusalēmu Diilonŋ-dūŋ-baamba-i.» Maŋ yeŋ kpelle na hɔmmu-na dumaa, ku diyaa sirieŋa ba bɔi-na. 3 Mi sa taara mi ce coikartieŋ muɔ ku'i cie mi wuɔya puɔr tobiŋ daaba-i na wulaa. Gbāaŋ da mi ji ta mi kā, mi kā ka da na tigiinŋ ninsoŋo ŋaa miŋ waanŋ-ma baa-ba dumaa. 4 Ni ma'i sī, miŋ waanŋ baa Maseduɔnitaamba-i miε i haa i naŋga nei, die kā baa-ba ka da na saa tigiinŋ tī, senserre ka da-mi baa-ba; mi sie gbāa waŋ namaa diele maama. 5 Ku'i cie nanŋ pāa kakāyāŋgu maŋ nuŋgu-i, mi cārā

* 9:2 Korēnti dii Akayi huɔŋ-na. Nieŋ 1.1.

tobinɔ daaba-i miɛ ba ta yaanɔa miɛ ka tigiin-ku cie-mi. Da mi kã ka da-ku mi yaan-na, ku yaa ka pigãan wuɔ ku dɔlaanu namɛi na ce; molo saa guor-na.

Nin duu kuman ɔ kar ku yaa-i

⁶ Na saa da, da ɔ duu cekũɔ, ɔ ka kar cekũɔ. Da ɔ bi duu bɔi, ɔ ka kar bɔi. ⁷ Nɛliɛɔ nɛliɛɔ, u fara u nanɔa-i ɔaa man yɛɔ duma u huɔɔna, u baa ce u hɔmmu-i mu hãi u baa bi guor u fɛɛ. Bige-i ciɛ mi wan-ma dumaanɔ-na? Ku yunɔu yaa daaku: Uman faaran u nanɔa-i baa hɔfafanɔa, fuɔ maama yaa dɔlaanun Diilonɔ-i. ⁸ Aa Diilonɔ yaa gbãa haaya bimbinni-i ni sinni-na hiere hãna, a ce-na bɔnkũntaan namaa, na ta na par na ce sãmma-i ma sinni-na hiere ⁹ ɔaa man nyegãan duma Diilonɔ-nelma-na wuɔ:

«U firinu u nanɔa baa sũntaamba-i.

U sãmma sa ji ku dede!»†

¹⁰ Uman hãan gonɔonɔnɔ-i diduuma-i, aa tuɔ hã-yo u nuɔ-juuru-i, u ka bi firnu u huɔɔna-i hã namaanɔ-i na diduuma-i aa ce na sãmma da belle.

¹¹ Na ka ce ninɔn-waan namaa, ta na gbã na ce na sãmma-i hɔnni-na hiere. A ce dumaanɔ-na die hi baman baa na kakãyanɔu-i, ba ka gbuu jaal Diilonɔ-i ku maama-na. ¹² Na saa da, nan ceɔ kakãyanɔu man daaku-i, ku sa kãyã Diilonɔ-dũɔbaamba yon, ɔa ku ka ce nuɔmba bɔi ta ba ce Diilonɔ-i kasi saa da-yo. ¹³ Kakãyan daaku ka pigãan nan yuu nyɔlma baa Diilonɔ-maama-i duma. Nan siyaa *Kirsã *Neldɔdɔlma-i ta na wuɔ baa-ma duma, ku ka ce Diilonɔ-dũɔbaamba famba

† 9:9 Gbɛliɛman-nalãanɔ (Psaume) 112.9

ta ba gbeliēŋ Diilonŋo-i. Naŋ firinu na hōmmu-i a cal na nagāŋ-niini-i baa bafamba-i dumaa, ka cor baa banamba-i hiere, ba ka gbeliēŋ-yo ku maama-na. ¹⁴ Diilonŋ uŋ ciε baa-na cemma maŋ, ku ka ce ba ta ba cārā Diilonŋo-i ba hã-na a pigāaŋ wuɔ na kūŋgu dɔlnu-bei. ¹⁵ Yaaŋ i tiε jaal Diilonŋo-i! Uŋ ciε sãmma maŋ yiε ma siε gbãa waŋ.

10

Pol pigāaŋ u fŋŋōtesĩnni-i

¹⁻² Muɔ Pol, mi taara nelma diei na wulaa. Nuɔmba gbīε-ku dumaa wuɔ da mi waa na hɔlma-na mi waa hĩnni, aa da mi hel na hɔlma-na mi ta mi cε. Jande, mei fεrε'i cāaraŋ-nei baa *Kirsã hɔhĩnanga temma. Baa na yaŋ da mi ji kã na wulaa mi kã baa bubuɔsĩnni. Banamba gbīε-ku dumaa wuɔ nelgbãŋgbãlãŋ muɔ, kεrε fŋŋgũɔ si diimie Diilonŋ-hũmelle-na. Mi ka pigāaŋ kutaamba-i mi jãyãmma-i. ³ Nelgbãŋgbãlãŋ miε ninsoŋo, ŋga i sa mal nelgbãŋgbãlãŋ-maluŋgu. ⁴ In kuoraaya i fεrε baa nimaŋ maluŋ daaku-na, nelgbãŋgbãlãŋ-niini sĩ; Diilonŋ-niikuoranni. Ni yaa kãayãŋ-yiε i tiε muonu Diilonŋ-bigāarãambaŋ ciεŋ terni maŋ nuɔ-i. I suuye coikartaamba nunni-i baa ni yaa-i. ⁵ Bombolmantaamba maŋ ciyaŋ nuɔmba-i Diilonŋo suɔma-na, i yar-ba baa ni yaa-i. Bamaŋ sa hũyãŋ aŋhũuma-i, i gbãŋ baa-ba ba ta ba nu Kirsã nuŋgu-i baa ni yaa-i. ⁶ Aa da na ji ta na nu i nuŋgu-i fafamma huɔŋgu maŋ nuɔ-i, i ka pigāaŋ aŋyagarmantaamba-i i jãyãmma-i.

⁷ Na ne nelma-i dɔrɔ yonŋ aa ta na piiye. Umanŋ duɔ suɔ wuɔ fuɔ Kirsã wuonŋo, kutienŋo saaya u

bi suɔ wuɔ miɛŋo-i Kirsā baan miɛ fuɔ temma-i. ⁸ Itienŋon hāa-ye fŋŋgũɔ man, da ku fiɛ waa mi ciɛ bombolma baa-yo cellɛ, senserre siɛ gbāa da-mi. U hāa-ye baa-yo i diɛ kāyā-nei na nan kaasinni Diilonŋ-hūmelle-na, u saa hā-ye baa-yo wuɔ i kɔsuɔŋ-na. ⁹ A ce dumaanŋo-na, mi sa taara na ta na jɔguɔŋ wuɔ mi du-na baa mi sebebbaa-ba-i. ¹⁰ Banamba ciɛra wuɔ mi ce mi cor mi sebebbaa-ba-na a ne da da mi waa na hɔlma-na, mi waa ŋaa ciɛŋ muɔ aa da mi ta mi piiye, mi nelma sa sire kũɔma. ¹¹ Baman waan mafamma-i, ba saaya ba suɔ wuɔ in maa aa tiɛ nyegɛŋ manŋ i hā-na, diɛ kā i ka bi ce-ma.

¹² Na saa da, bamanŋ kaalaan ba fɛɛ, miɛ i siɛ siɛ saa i fɛɛ baa-ba, i siɛ bi gbāa fi baa-ba. Bafamba saa ba fɛɛ baa bafamba fɛɛ yon. Ba fi ba fɛɛ ba-naa nuɔ. Miminsinni nanni maaraa nifanni-i wei? ¹³ A ne da miɛŋo-i i siɛ siɛ kaal i fɛɛ ji cor ku terienŋu-i. Diilonŋ un hāa-ye maacemma man, i bāl ma yaa nuɔ-i. Ma yaa kāa baa-ye i ka hi namaa terienŋu-i. ¹⁴ Diilonŋ un'a i kā terni man nuɔ-i hiere, namaa terienŋu nunŋu bi dii. A ce dumaanŋo-na, in kāa ka hi-na baa Kirsā *Neldɔɔɔlma-i, i saa cor ku terienŋu-i. ¹⁵ Terienŋu fanŋu-na, i sa kaal i fɛɛ bananŋ maacemma-na. Nŋa i taara na yiera donŋ Diilonŋ-hūmelle-na i maacemma ta ma da belle ma kā na hɔlma-na a saanu baa Diilonŋ un huɔnu suonŋu-i dumaa.* ¹⁶ Mafan da ma ce, i ka bi gbāa tiɛ wanŋ Neldɔɔɔlma-i nilɛiŋa manŋ na kɔtɔnni-na, ku yaa i siɛ tiɛ kaal i fɛɛ bananŋ maacemma-na ba terni-na.

¹⁷ Diilonŋ-nelma ciɛra wuɔ: «*Uman duɔ tuɔ taara u*

* **10:15** Niɛŋ Ɔrom. 15.17-21.

kaal u fεε, u saaya u cira: <Diilo baa Itienjo yaa-i.>†
18 Terienju fanju-na, ku saa ce ŋaa umañ kaalaan u fεε u yaa faa dε! Nga Itien un kaal umañ u yaa faa.

11

Baa na ta na siε nelma-i hiere

1 Mi ka ce mi miminsinni-i baa-na cεlle, jande, tieraaayan mi nuonju-i. 2 Na saa da, na maama dɔl-minj a ce mi ta mi ce yelma nei. Aa yelma famma hilaa Diilon-na. Kuu dii ŋaa mi fii-na hiere dɔrru a hã bibienjo diei baa-na. Bibienjo fanjo yaa *Kirsa-i. Mi taara na t̄ie fafamma dumandε-i-na a ji hi na nyemun-yiingu-i mi hã-yo baa-na. 3 Mi suyaa miε fuɔ da-u-diei maama yaa yuu na hɔmmu-i. Mi kãalã miε na baa ji yan ba tãal-na bir-na u huon-nu ŋaa Awan yaan jienjo tãal-o dumaa baa u nudɔdɔlŋu-i.* 4 Mi niε da umañ duɔ jo baa mamanan, na tiera u nuonju-i: Ba juɔ baa Yesu nan maama o, na siε-ma. Ba juɔ baa *Diilon-yalle nan maama o, na siε-ma. Ba juɔ baa neldɔdɔlma nan maama o, na hũu-ma.

5 Nan kaal baman wuɔ Yesu *pɔpuɔrbien-kireinja, mei wulaa, ba saa buɔ muɔ-na. 6 Nelma dii yonduo mi nunju-na ninsonjo, ŋga weima sa yar-mi suɔma. Namaa fεε-i na suɔ-mi nyunjo s̄i.

7 Mi waan Diilon-*Neldɔdɔlma-i baa-na gbãŋgbãŋ mi saa hũu b̄iŋkũŋgu na wulaa. Mi ciε mi fεε cεkũɔ a gbãa da mi ce na ce bɔi. Minj ciε kufanju-i, ku

---

† 10:17 Seremi (Jérémie) 9.23; Kor. d̄iε. 1.31 * 11:3 Awan yaan jienjo tãal dumaa: Nieŋ Miwaanjo j̄namman-sebε-i-na (Genèse) 3.1-6,13.

ce mi cālāa cemma wei? ⁸ Miŋ waa na terienḡu-na, yammu naŋ Diilonḡ-dūŋ-baamba'i taa ba kāyā-miε. Kuu dii ŋaa mi hūyāa bafamba nagāŋ-niini yaa a fa namaa maama. ⁹ Ku saa ce ŋaa biŋkūŋ-maama saa waa-miε na terienḡu-na de! Ŋga mi saa ji kā yinduḡŋu unanḡ nuḡ ŋ wulaa wuḡ ŋ hā-mi daaku baa daaku. Nimanḡ maama-i waa-miε hierε, tobimba maŋ naa hel Maseduḡni-na kā, ba kāa baa-ni ka hā-mi.† Weima-na hierε mi bilaa mi fεε, kumaŋ ka ce mi baa ji ce conḡoruḡŋu na wulaa, aa mi ka cor ta mi bel mi fεε dumei. ¹⁰ Mi huḡŋga fiε baa mafamma-i. Aa Akayi huḡŋga-na hierε, molo siε gbāa ce mi nanna nelma famma-i. Miŋ waŋ mamaŋ coima sī. Kirsa yaa mi siεra; u hāalāayā-miε u ninsoŋo wamma-i. ¹¹ Ku ce na maama sa dḡl-miŋ ku'i ciε mi sa siε na nagāŋ-niini-i wei? Ma'i sī. Diilo fuḡ fεε suyaa wuḡ na maama dḡlnu-miε. ¹² Ŋga mi siε hūu warbelle na wulaa ku yaa bamaŋ taaraayanḡ da ba saa ba fεε baa-ye ba siε gbāa. ¹³ Kufaŋgu taamba-i Kirsa pḡpuḡrbiemba sī; huhurmantaamba. Ba ciε ba fεε Kirsa pḡpuḡrbiemba. ¹⁴ Baa na yanḡ ku ce-na gberε: *Sītāni fuḡ fεε sa ce u fεε dḡrpḡpuḡrbilonḡo dii wei? ¹⁵ U cāarāanḡ da ba ce ba fεε ānfafammanciraamba, ku ce niε aa ce-na gberε? Ŋga baŋ ciε maacembabalamma maŋ, Diilonḡo ka pā-ba baa ma sullu-i.

Polḡ daa sūlma maŋ

¹⁶ Mi ka tiraa tir-ma baa-na: Molo baa tuḡ ne-muḡ mimilāŋ muḡ. Da na yagar ta na ne-mi mimilāŋ muḡ, dumaanḡo-na yaanḡ mi bi kaal mi fεε

† 11:9 Niεŋ Filip. 4.15-18.

baa-na ceɛ a ce mi miminsinni-i. ¹⁷ Miŋ ka waŋ
 mamaŋ fiɛfiɛ-i-na, Itieŋo kusūŋ-maama sɪ. Mi ka
 kaal mi fεɛ ɲaa mimilāŋ muɔ. ¹⁸ Nuɔmba bɔi kaal
 ba fεɛ a saanu baa baŋ yeŋ dumaa; muɔmi ka bi
 kaal mi fεɛ. ¹⁹ Namaa namaŋ wuɔ na nu nelma,
 namɛi tieraayaŋ mimiɛɛmba nonni-i, dumaa sɪ
 wɛi? ²⁰ Na siɛ ba ta ba ce-na ɲaa kɔraaŋ namaa. Na
 siɛ ba ta ba du-na. Na siɛ ba ta ba hūu na nagāŋ-
 niini-i. Na siɛ ba ta ba fiɛna-nɛi. Na siɛ ba ta ba ture
 na yammu-i aa na sa waŋ wɛima. ²¹ Miɛ i saa da
 holle ce kufanŋu temma-i nɛi; jande, baa na gāŋ
 baa-ye!

Mi ka tiraa cor baa mi miminsinniŋ-āndenni-i.
 Banambaŋ siɛ ba kaal ba fεɛ mamaŋ nuɔ-i, muɔmi
 ka bi siɛ kaal mi fεɛ mɛi. ²² Kutaamba-i *Ebirebaa
 ninsoŋo. Mɛi fεɛ-i Ebireyieŋ muɔ. *Isirahɛl-
 baamba. Mɛi fεɛ-i Isirahɛl-wuoŋ muɔ. *Abiramu
 hāayɛɛɛmba. Mɛi fεɛ-i unanŋo'i muɔŋo-i. ²³ Ba ciɛ
 mi da mi piiye ɲaa mi yuŋgu siire. Ba'a bafamba
 *Kirsā cāarāamba; ɲga mɛi curaa bafamba-i. Mi
 mulāaŋ ku maacemma-na yaŋ-ba. Baŋ diyaa-mi
 kaso-i-na dumaa, ku maaraa bafamba kūŋgu-i.
 Baŋ muyaa-mi dumaa, ku maaraa bafamba
 kūŋgu-i. Miŋ yuraaya kuliŋgu-i dumaa, ku
 maaraa bafamba kūŋgu-i. ²⁴ *Yuifubaa-ba
 muyaa-mi i ndii. Muoru da-du-diei-na hiere,
 ba muyaa-mi comeyufieŋ komorre baa cɪncieluo
 nennaa†. ²⁵ *Oromɛbaa-ba muyaa-mi i siɛi aa

† **11:24** A saa baa ba *Moisi *āŋŋamma-i ba saa saaya ba muo
 nelieŋo-i ku cor comeyufieŋ komuɔŋa hāi. Ku'i ciɛ ba ta ba muo
 nuɔmba-i ba yiera comeyufieŋ komorre baa cɪncieluo nennaa.
 Nieŋ Anŋŋamma tiyemman-sebe-i-na (Deutéronome) 25.3.

mi bigāarāamba naŋ-mi baa tāmpēlēiŋa-i da ba ko-mi i diei. § Baatoŋo ciinu baa-mi i siei, aa mi ciε isuoyiŋgu diei baa bāaŋ-yiŋgu diei hūmma-na i diei. ²⁶ Mi wuɔramma-na nilēiŋa-na, hōnni bōi dii hūmma wuyaa-mi naa, cuobaa-ba bilaa-mi naa, mi nellen-tobimba-i Yuifubaa-ba bilaa-mi naa, *niεraamba bilaa-mi naa. Mi curaa nilεbabalēiŋa-na aa cor terbabalanni-na hiehuleiŋa-na. Dāmman-ŋuoraanŋu wuyaa-mi naa, coikartaamba maŋ wuɔ bafamba Kirsa-baamba, ba ciε-ye sūlma.

²⁷ Mi ciε maacenŋkpekelma bōi, mi mulāaŋ cor. Hōnni bōi dii, mi taa mi cɔ mi yufien-na; nyulmu'i daamu, hūŋkuɔsinni'i daani! Hōnni bōi dii, da mi ce mi naa mi cɔ nyulmu. Waanŋu mulāaŋ-mi aa niidiini saa bi tiraa waa baa-mi. ²⁸ Mi ka fiinaŋ ma boluoŋgu-na. A naara mafamma-i hiere, yinni maŋ joŋ mi jɔguɔŋ Diiloŋ-dūŋ-baamba-i hiere ba maama. ²⁹ Uman duɔ saa naŋ kaasinni dei Diiloŋ-hūmelle-na, mi da ŋaa muɔmei saa naŋ kaasinni. Moloŋ duɔ nanna Diiloŋ-hūmelle-i, ku sa suɔ aa jaŋ-mi.

³⁰ Da kuɔ mi saaya mi kaal mi fεε, mi ka kaal mi fεε mi nayusinni yaa nuɔ-i. ³¹ Diiloŋo-i Itieno-i Yesu To-i, baŋ gbeliεŋ uman hōnniŋ joŋ, u suyaa wuɔ mi sa kar coima. ³² Miŋ waa Damasi-i-na, fāamaanŋo maŋ waa terienŋu-na Aretasi bāanŋu-na, wuɔ jīena nuɔmba nelle dumieŋa yammu-na hiere wuɔ da miε mi hel, ba bel-mi. ³³ Ŋga ba yaan-ba aa dii-mi sāmbuga nuɔ a hiel-mi baa fontālma koko-i-na a jīna-miε bomborma-na mi ta. Ku ciε dumei mi

---

§ 11:25 Niεŋ Pɔpuɔr. 16.22; 14.19.

gbãa kor u nammu-na.*

12

Diilonɔ caraaya Pol

¹ Na saa da, a kaal η fεε yunɔu si dii-kuɔ, nga mi siε gbãa budii; fuɔ mi kaal mi fεε. Miη ka kaal mi fεε mamanη nuɔ-i gboluonη daaku-na, Itienη uη caraaya-miε a pigãanη-mi mamanη, mi ka dii mi nunɔu-i ma yaa nuɔ-i. ² Mi suɔ Diilonη-dũn-wuonɔ nanɔ-i*, Diilonɔ biyaa-yo kã baa-yo dii u terienɔu-na dii fɛnfɛlle-na aa bir jo baa-yo; ku bienη cɛncieluo a naa yaa dε-i. U kãa baa fuɔ fεε yaa wa, u kãa baa u yalle wa, mei sa suɔ kunanɔu ji cor Diilo fuɔ fεε-i. ³⁻⁴ Miη suyaa ma diei maama manη, Diilonɔ kãa baa naacolη daayo-i u nelle-na. U kãa baa fuɔ fεε yaa wa, u kãa baa u yalle wa, mi sa suɔ kunanɔu ji cor Diilonɔ-i. Uη kãa terienɔu-na ka nu nelma manη, ma siε gbãa wanη; aa molo saa saaya u hiel-ma u nunɔu-na. ⁵ Mi gbãa kaal fuɔ temma yaa-i a yanη mei fεε-i. Muɔmi kaal mi fεε mi nayusinninη yonη. ⁶ Da ku dɔl-minη, mi gbãa kaal mi fεε aa mi siε kar mi huɔyasanɔa ηaa mimilãnη muɔ. Nga mi siε kaal mi fεε. Mi sa taara ba haa-mi dɔrɔ ji cor. Mi taara banη nunη mamanη mi nunɔu-na baa banη daa mi ciluɔ-i dumaa ba kãnη-mi saa baa ni yaa-i.

⁷ Na saa da, Diilonη uη biyaa-mi ka pigãanη-mi nelma manη u nelle-na ma waa nelbuɔ cor. U sa taara mi ce bombolmantienη muɔ ku'i ciε u yanη mi ta mi mulienη mi kũɔma-na. Ku ciε ηaa u hãa *Sitãni-i hũmelle-i u tuɔ gãnη baa-mi mi baa gbãa ce

* **11:33** Niεη Pɔpuɔr. 9.23-25.
dumaanɔ-na. Niεη verse 7-i-na.

* **12:2** Pol gbε fuɔ fεε yaa

bombolmantien muo. ⁸ Mi cāarā Itieno-i i siei wuo u hiel-mi mulien daama-na. ⁹ Min cāarā-yuo du-maanŋo-na, u gbē-mi wuo: «Min ceŋ baa-ni dumaa ku ka gbē baa-ni. Mi fŋgũo da nayusinniŋ-huonŋu'i nuo-i fafamma.» Uŋ juo piiye dumaanŋo-na, mi naa mi yan aa ta mi kaal mi fere mi nayusinni'i nuo-i. Ku yaa *Kirsā fŋgũo ka hiel-mi. ¹⁰ Ku'i cie na da mi huonŋa fie baa mi nayusinni-i, baa mi tuosinni-i, baa mi yaahuolo-i, baa mi sũlma-i, baa mi muliema-i Kirsā maama-na. Muo da mi naa yunŋu huonŋu man nuo-i, huonŋu fanŋu'i nuo-i fŋgũo da-mie.

Pol huonŋa cuu baa Korēntitaamba-i

¹¹ Na cie mi ta mi piiye ŋaa mi yunŋu siire, a ne da namei naa saaya na ta na kaal-mi. Mi sie gbāa cii muonu canŋa ninsoŋo, ŋga naŋ kaal baman bafamba-i wuo Yesu *pɔpuɔrbien-kireiŋa, ba saa buo muo-na halle cekũo. ¹² Kumanŋ pigāanŋ wuo Yesu pɔpuɔrbilonŋ muo, ku cie na hɔlma-na: Mi fie mi huonŋa-i baa weiima-i hiere, Diilonŋo kāayā-mie mi ce gberε-weiima bɔi baa nelma bɔi na hɔlma-na. ¹³ Mi cie bige-i hā Diilonŋ-dũŋ-baamba namba-i aa mi saa ce-ku hā namaanŋo-i? Mi saa yagar-ma min'a mi saa ce na yiera baa mi yunŋ-maama-i. Da ku min cie mafamma-i mi cālāa cemma, cieŋ-min jande.

¹⁴ Muomei daami mi tigiin ti da mi kā na wulaa sielin-kāmma-i, aa namaa nunŋu sie waa mi yunŋ-maama-na. Mi taara namei, mi sa taara na nagāŋ-niini. Na saa da, bisālmba sa fie ba bincuamba, bincuamba'i fiyaanŋ ba bisālmba. ¹⁵ Mi ka hiel mi nanŋa-i mi fere aa tiraa sieya mi kũoma-i na

maama-na. Ku ce na maamaŋ fūnuŋ ma dōlnu-
mie dumandε-i-na, mi maama ka ta ma balannu
namaaŋo-i wei? ¹⁶ Na suyaa wuɔ mi saa har mi
yuŋ-maama-i haa hā-na. Nga banamba ka cira
huhurmantiej muɔ; kεε mi yaaŋ-na aa cure-nei.
¹⁷ Miŋ saaŋ bamaŋ ba kā na wulaa hiere, mi cie u
diei ka tāal-na hūu biŋkūŋgu na wulaa dede wei?
¹⁸ Mi naŋ cāarā Tite kā na wulaa baa tobiŋo maŋ
miŋ waan u maama-i baa-na; Tite kaa tāal-na hūu
biŋkūŋgu na wulaa wei? Tite-i baa muoŋo-i i saa ce
maacenduɔma yaa wei? I saa wuɔ hūmeduɔle yaa
wei?

¹⁹ Dii yiinaa na jɔguoŋ wuɔ sɪ i piiye die kor i
ferε. Ma'i sɪ. In yej *Kirsā horre-na, ku'i cie i tie
piiye dumaanŋo-na; Diilonŋo yaa i siera. Mi jēnaaŋ
namaa, i taara na naŋ kaasɪnni Diilonŋ-hūmelle-na
ku'i cie i tie waŋ daama-i hiere baa-na. ²⁰ Mi holle
tie baa kām̄ma-i na terieŋgu-na wuɔ sɪ mi siε ka
da-na miŋ taaraŋ mi ka da-na dumaa. Da mi saa
bi ka da-na dumaanŋo-na, namaa na ka bi piel mi
maa-na. Berru-i, baa yelma-i, baa hɔdulle-i, baa
nenemuŋgu-i, baa yebiεnande-i, baa dondorre-i,
baa bombolma-i, baa āŋguɔlma-i, mi sa taara mi
ka da-ni na terieŋgu-na. ²¹ Mi holle tie wuɔ sɪ da mi
kā na terieŋgu-na Diilonŋo ka tiraa ture mi yaanga-i
na hɔlma-na. Mi holle tie wuɔ sɪ mi ka kā ka da
nuɔmba bɔi saa nanna ba maacembabalamma-i
yogo. Wuɔ sɪ mi ka kā ka da ba curaa baa ba *fu-
cesɪnni-i baa ba biŋwosɪnniŋ-maacemma-i. Kufaŋgu
ka ce mi kaal ba yuŋ-nu.

13

Nelperiema

¹ Mi kām̄ma i siei yaa dε-i na wulaa. Ma nyεgāaŋ Diilonŋ-nelma-na wuɔ: «*Siertaamba hāi sisɔ ba siei da ba da nelma maŋ nuɔ-i hiere, ma ka fiɛnu.*»*

² Miŋ ŋa naa kâ hāalŋ-kām̄ma-i mii naa hi gboya āmbabalmanciraamba-i. Dumandε-i-na, miŋ yeŋ yargaa yogo, mi ka tir-ma baa-na na hieroŋo-i hiere: Da mi kâ ka da umaŋ sa wuɔyaan hūmelle-i, mi sie yaŋ-yo. ³ Ma sī na taara na suɔ da kuɔ miŋ waŋ mamaŋ *Kirsā nuŋ-āndaanŋu kε? Na ka suɔ-ma. Kirsā-i nayusīnnintieŋo sī, u ka ce bibεsīnni na hɔlma-na. ⁴ Baŋ taa ba gbu-yo huɔŋgu maŋ nuɔ-i, u waa nayusīnnintieŋo ninsoŋo, ŋga uŋ kuu aa sire, Diilonŋ-fōŋgūɔ dii-yuɔ. Miε fεrε-i maaduɔma, iŋ yeŋ horre-na baa-yo, i naa yuŋgu, ŋga Diilonŋ-fōŋgūɔ cie i ka da fōŋgūɔ. Diε kâ, i ka pigāaŋ-na baa-yo i ciluɔ-i-na.

⁵ Niεŋ na hɔmmu-i aa na yuu na fεrε na ne da kuɔ na wuɔ Diilonŋ-hūmelle-i fafamma. Niεŋ na hɔmmu-i na ne, Yesu-Kirsā si dii-muɔ wei? Mi saa yagar-ma da kuɔ na saa hūu u maama-i. ⁶ Ŋga mi suyaa miε da na ne miε ciluɔ-i, na ka suɔ wuɔ i wuɔ Diilonŋ-hūmelle-i fafamma. ⁷ Iŋ cārāŋ kumaŋ Diilonŋo wulaa, ku yaa daaku: Na hiel na naŋga āmbabalma cemma-na. Ku saa ce ŋaa i taara i pigāaŋ wuɔ miε i faa dε! Ma'i sī. Ŋga i taara na vaa na fεrε baa ānfafamma cemma yaa-i, halle nuɔŋ da ba fiε cira miε i sa wuɔ Diilonŋ-hūmelle-i fafamma, weiima sī. ⁸ Na saa da, miε i gbāa cu ninsoŋo huonŋ-nu yonŋ, ŋga i sie gbāa cie-yo u maacemma-na. ⁹ Namaa da na da fōŋgūɔ Diilonŋ-hūmelle-na, aa ba fiε ta ba piiye wuɔ miε i naa

* **13:1** Anjīnamma tiyemman-seβε (Deutéronome) 19.15

yunŋu, wεima sī. In cārāŋ kumaŋ Diilonŋo wulaa i hā-na, i taara u kāyā-nei na bir jo hūmefafalle-na a ji hi na fuonŋu-i Diilonŋ-hūmelle-na.

¹⁰ Mi sa taara da mi kā, mi ka ta mi nuola-nei ku'i cie mi waa yargaa aa nyεgēŋ seβε daayo-i hā-na. Na saa da, Itienŋ uŋ hāa-mi fōŋgūo maŋ, u hāa-mi baa-yo wuo mi kāyā-nei na naŋ kaasīnni u hūmelle-na, u saa hā-mi baa-yo wuo mi kōsuonŋ-na.

¹¹ Tobinŋ namaa, mamaŋ tīyāa ma yaa daama: Taa na nyε! Gbāaŋ na hi na fuonŋu-i Diilonŋ-hūmelle-na. Taa na dii sirēiŋa na-naa nuo. Taa na nunu na-naa. Bilaaŋ na-naa fafamma. Mafaŋ da ma ce, Diilonŋo-i nelnyulmuntienŋo-i baa yaafēllentienŋo-i u ka waa baa-na.

¹² Taa na jaal na-naa fafamma ŋaa cεduonŋ-bienŋ namaa.

Diilonŋ-dūŋ-baamba-i hierē ba pāa na jaaluŋu.

¹³ Itienŋo-i Yesu-Kirsa kāyā-nei. Diilonŋo pigāaŋ-na uŋ dōl-naŋ dumaa aa u *Yalle waa baa-na hierē.

Diilon-nelma Tobisifeleni
New Testament in Cerma (UV:cme:Cerma)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cerma

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cerma

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
ff6ceee3-e395-5530-a5c5-85fce8e77c3d